

Posudek školitelky
diplomová práce „Aplikace principu non-refoulement na moři“
předložená Eliškou Flídrovou

K tématu práce:

Předložená diplomová práce v rozsahu 56 stran čistého textu se zabývá tématem možnosti, resp. zákazu navracení osob, které připlouvají ke státním hranicím po moři. Jde o téma, které je vysoce aktuální v těch zemích světa, jejichž hranice není jen suchozemská. Česká republika k nim nepatří a tak není v České nauce tomuto tématu věnována větší pozornost, nicméně jde o zcela zásadní teoretickou otázku s praktickými důsledky – ostatně pro ty, jichž se týká bytostně, tedy pro osoby, které připlouvají po moři, jde o otázku bez nadsázky života a smrti. Jde tedy o téma velmi vhodně zvolené, v českém kontextu nové a přínosné.

Je zároveň zřejmé, že uvedené téma není jednoduché a že vyžaduje podrobné zkoumání jak primárních, tak sekundárních pramenů a také schopnost vlastního úsudku.

Ke zpracování tématu:

Práce je členěna do úvodu, tří částí a závěru. Včleněn je obsah a seznam použité literatury. Práce je zpracována s využitím primárních i sekundárních pramenů, a odborné domácí i zahraniční literatury, a to v nadstandardním množství. Zde je výhodou autorčina znalost italského jazyka, ve kterém jsou publikovány zajímavé elaboráty; Itálie je jednou ze zemí, které uvedenou teoretickou otázku řeší i z hlediska praktického.

Autorka ve své práci využívá též judikaturu mezinárodních kontrolních mechanismů a analyzuje podrobněji čerstvý rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Hirsi Jamaa a další v Itálie*, což opět představuje velký přínos uvedené práce.

Diplomantka jako výzkumné otázky pokládá především to, jaká je míra vázanosti států určitými mezinárodními smlouvami v oblasti zejména uprchlického práva při jejich extraterritoriální aplikaci a zda v praxi své závazky dodržují. Onu míru vázanosti zkoumá analýzou příslušných dokumentů, dodržování v praxi pak analýzou praxe vybraných států a opírá se i o judikaturu, kterou hojně využívá a o nauku. Metoda práce není bohužel v úvodu explicitně řečena, ale ze zpracování samotného je zřejmá.

K obsahu práce:

Práce je psána čtivě a velmi logicky. Autorka skutečně postupuje tak, že si zodpovídá své výzkumné otázky po částech, vždy když se objeví nějaká otázka dílčí, tak ji zpracuje, aby mohla ve své analýze dále pokračovat. Diplomantka se nejprve věnuje vymezení principu nenavracení, tedy onoho principu *non-refoulement*, v mezinárodních smlouvách s tím, že bere v potaz i možnost vytvoření obyčejového závazku. Dále se věnuje otázce jeho extraterritoriální aplikace, kde velmi dobře spojuje rovinu práva uprchlického s rovinou práva mořského, ježto zde dochází k překryvům právní

úpravy. Zde se velmi případně věnuje otázce odpovědnosti státu za mezinárodně protiprávní chování. Zde cituje velmi důležité rozsudky Mezinárodního soudního dvora či Evropského soudu pro lidská práva, které svědčí o tom, že rozhodujícím kritériem je efektivní kontrola státu nad osobou (zde je zajímavý právě rozsudek ESLP ve věci *Women on Waves* a ostatní v Portugalsko, kde se soud dotkl problematiky aplikace Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod na volném moři). Jako potenciálně klíčová otázka se jeví to, zda provádění vízové kontroly ze strany úředníků země průjezdu ve prospěch cílové země osob – anebo třeba vízové a pasové kontroly ze strany dopravců, opět ve prospěch cílové země osob – je skutečně zprostředkovaný výkon jurisdikce cílového státu, který vede k porušení principu *non-refoulement*. Zde autorka cituje J.C. Hathawaye, který toto tvrdí. Ovšem zároveň zde máme přijatou tzv. směrnici o sankcích pro dopravce v rámci práva Evropské unie, která právě na odpovědnosti dopravců (a nikoli státu) staví možnost (a dokonce povinnost) dopravce odmítnout vzít do dopravního prostředku osobu, která nedisponuje vízem či platným cestovním dokladem. Jak se k sobě tyto dva aspekty mají?

Velmi zajímavý je příklad konkrétní aplikace uvedeného principu v Itálii. Diplomantka v Itálii studovala v rámci Erasmu, výběr destinace byl dán právě jejím zájmem o problematiku, kterou se zabývá ve své diplomové práci. Itálie je právě jednou ze zemí, které hojně princip *non-refoulement* v praxi využívají, o tom, zda tak činí vždy po právu, svědčí i rozsudky, kterými se v uvedené kapitole diplomantka zabývá. Jako pozitivní hodnotím také to, že se autorka zabývá italskou praxí ve vztahu k osobám přijíždějícím z Libye (zde je velice zajímavé i ono smluvní zakotvení návratu osob z Itálie do Libye).

Závěr:

Autorka prokazuje výbornou znalost dokumentů i literatury. Předložená práce zcela naplňuje kritéria kladená na diplomovou práci, je výborně zpracovaná, napsána odborným jazykem, vybavena poznámkovým aparátem a seznamem literatury. Práci proto doporučuji k obhajobě a předběžně, s výhradou průběhu obhajoby, ji hodnotím jako výbornou. Jde o velice kvalitní práci, kterou jsem četla se zájmem a s radostí.

V ústní obhajobě pak navrhuji – kromě jedné výše položené otázky – jako možná témata, na která by se mohla diplomantka zaměřit, následující:

1. Může mít na evropskou praxi v oblasti nenavracení v budoucnu větší vliv relativně nově zřízený Evropský azylový podpůrný úřad (*European Asylum Support Office (EASO)*)? Jaký by mohl jeho vliv být?

V Praze dne 14. 5. 2012

JUDr. Věra Honusková, Ph.D.